

การวิเคราะห์การอ้างอิงที่ปรากฏในมัทนะพาธา

THE ANALYSIS OF REFERENCES APPEARING IN MADANABADHA

กฤตศักดิ์ เจียมยังยืน¹ และสุชาวดี เกษมณี²

Krittisak Chaimyangyuen¹ and Suchawadee Kesmanee²

^{1,2} สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

Thai Program of Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

E-mail: Krittisak.cham@vru.ac.th

Received : 2021 March 21

Revised : 2021 December 1

Accepted : 2021 December 13

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการใช้การอ้างอิงที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่อง มัทนะพาธา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยประยุกต์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นการวิจัยเอกสาร และใช้วิธีการนำเสนอโดยการวิจัยแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าการอ้างอิงที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่อง มัทนะพาธา โดยใช้แนวคิดการอ้างอิงของ Chanawangsa(1986) ซึ่งแบ่งเป็น 3 แบบ คือ การอ้างอิงบุคคล (Pronominal Reference) มีวิธีการอ้างอิงโดยนิยมใช้สรรพนามบุรุษที่ 1, 2 และ 3 การเลือกชื่อของตัวละคร การเลือกใช้คำอ้างอิงในรูปแบบเชิงบุคคลตามเพศ ฐานะ ยศ ตำแหน่ง ของตัวละคร รวมถึงบริบทของเนื้อเรื่องในการใช้คำ การอ้างอิงเชิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) คำที่ปรากฏการอ้างอิงเชิงบ่งชี้พบว่ามีจำนวนน้อยคำ ที่พบได้แก่คำว่า ผู้นี้ พี่นี้ และ นางนี้ โดยการอ้างอิงบ่งชี้จะปรากฏหลังคำอ้างอิงบุคคล และการอ้างอิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference) ผู้ประพันธ์ใช้วิธีการเปรียบเทียบตามบริบทของตัวละครว่ามียศ ตำแหน่ง หรือฐานะใดในการเลือกสรรคำมาเปรียบเทียบรวมถึงอารมณ์ของตัวละครยังคงให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจคำอ้างอิงเปรียบเทียบได้ว่าหมายถึงใคร

คำสำคัญ: การอ้างอิง ปรากฏ มัทนะพาธา

ABSTRACT

This research aims to study the strategies of reference theory in Thai literature – Madanabadha. To complete this research, the researcher used applied research through document analysis and presented the findings in a form of descriptive research. The references that appeared in Madanabadha use Chanawangsa's style reference theory which can be divided into 3 types: Pronominal Reference, using the first, second, and third person pronouns or character name – including the selection of words to refer to the character's gender, status, rank or position, as well as the context of the story. Indicative Reference (Demonstrative Reference), words with indicative references are found to be a few. The words found are ‘this person’, ‘this man’ and ‘this woman’ which appeared after the Pronominal and Comparative References. Lastly, Comparative Reference, of which the author will use contextual comparison methods of the character's rank, position or status in selecting words to compare, including the mood of the characters while still allowing the reader to understand the allegorical reference claims to whom.

Keywords: Reference, Appear, Madanabadha

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ข้อมูล หรือข้อโต้แย้งกับผู้อื่น แต่การสื่อสารในแต่ละครั้งนั้นมนุษย์ไม่ได้ใช้คำเพียงคำหนึ่งหรือประโยคเพียงหนึ่งประโยคเท่านั้น มนุษย์ต้องพยายามสร้างตัวบท ภาษา และเลือกใช้รูปภาพภาษาให้เอื้อต่อการสื่อสารเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของตนเองให้มากที่สุด ถ้อยคำที่ใช้สื่อสารกันนั้นจะเกิดขึ้นอย่างมีระบบ และมีรูปโครงสร้างที่เจ้าของภาษาสามารถรู้และเข้าใจ รูปภาพภาษาที่ใช้สื่อสารนั้นจะมีโครงสร้างและแบบแผนที่เรียกว่าวาทกรรมหรือปริจเฉท (Discourse) ซึ่งหมายถึงหน่วยทางภาษาในระดับเหนือประโยค หรือ ตัวบท อันเกิดจากการประกอบเรียงร้อยถ้อยคำต่อเนื่องกันของประโยคอย่างมีเอกภาพโดยอาศัยการเชื่อมโยงความ (Olshtain & Murcia, 2000: 16) ทั้งนี้การเชื่อมโยงความ (cohesion) จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประโยค และการเชื่อมโยงความจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการตีความรูปภาพภาษาที่เรียกว่า สัญญา ซึ่ง Jakobson (1960: 62-94) แสดงถึงองค์ประกอบของการใช้ภาษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสัญญาณในการสื่อสารไว้ว่า ลักษณะของตัวสารในเนื้อหาจะทำหน้าที่เชิงสร้างสรรค์ หรือสุนทรียะ (Poetic) ในการสื่อความหมายและบริบท (Context) ประกอบสารในเนื้อหาจะทำหน้าที่เป็นตัวอ้างอิง (Referential) ในเนื้อหา รวมทั้งลักษณะของบทบาทของตัวละครแล้ว ยังเป็นตัวรหัส (Code) ที่ถูกนำมาประกอบกันเป็นสัญญาณ (Sign) เพื่อทำหน้าที่เหนือภาษา (Metalingual) ในการสื่อสารที่ถูกนำมาใช้ในสร้างอารมณ์สะท้อนใจผู้รับสาร

ซึ่งจะถูกนำเสนอในลักษณะของรหัส ทั้งวัจนภาษา (Verbal codes) และอวัจนภาษา (Nonverbal Codes) และ Fiske(1996:191-216) ได้อธิบายเพิ่มเติมในเรื่องกระบวนการสร้างระบบสัญญาณว่า รหัส คือ กระบวนการที่สมาชิกของคนในสังคมใช้สร้าง ความหมายขึ้น อันอาจประกอบด้วยหน่วยเพียงหน่วยเดียว หรือหน่วยย่อย ๆ จำนวนมาก หน่วยต่าง ๆ เหล่านี้ ประกอบกันขึ้นเป็นมิติในการสร้างถ้อยคำภายใต้ กฎเกณฑ์หรือยุคสมัยที่เกิดจากการตกลงร่วมกันของผู้ใช้ที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมเดียวกัน ดังนั้นรหัส วัฒนธรรมจึงมีความเกี่ยวพันกัน และมีลักษณะที่เคลื่อนตัวอยู่เสมอ รหัสเหล่านี้เป็นตัวถ่ายทอดความหมาย โดยมีหน่วยที่เรียกว่า “สัญญาณ” อันอ้างถึง ความหมายที่หลากหลายนอกเหนือจากตัวของมันเอง ทั้งนี้รหัสทุก ประเภทจะทำหน้าที่ทั้งทางด้าน การสื่อสารและทางสังคม นอกจากนี้รหัสทุกประเภทสามารถกระจายตัว ถ่ายทอดด้วยสื่อหรือช่องทางที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสาร

ด้วยเหตุที่การอ้างถึง (Reference) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของคำหรือวลีที่ไม่มีความหมายเป็นอิสระในตัวเอง แต่ต้องใช้รูปภาษาอื่นอ้างถึงคำหรือวลีที่กล่าวไปแล้วหรือที่กำลังกล่าวถึง รูปภาษาที่ใช้อ้างถึงนี้สามารถตีความได้จากบริบททางภาษาว่าหมายถึงสิ่งเดียวกันกับรูปที่ถูกอ้าง การอ้างถึง จึงเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งของการสื่อสารที่ใช้เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคำกับสิ่งที่อ้างถึง โดยคำนั้น ๆ จะมีความหมายได้จะต้องมีสิ่งอ้างอิงถึง อันอาจเป็นบุคคล วัตถุ หรือชื่อเฉพาะ (proper name) [Halliday and Hasan (1976: 238)]

ลักษณะของการอ้างถึงมี 2 ลักษณะ คือ 1) การอ้างถึงแบบอ้างอิง (References) อันเป็น ลักษณะการวิเคราะห์ตามการใช้ถ้อยคำภาษาที่อ้างถึงทั้งภายในและภายนอกตัวบท แต่จะมีสถานการณ์หรือ การอ้างถึงแบบอ้อม ๆ ที่สัมพันธ์กับถ้อยคำภาษาภายในตัวบท ดังที่ ฮอลลiday และฮาซาน (Halliday & Hasan 1976 : 308) ให้นิยามการอ้างถึงไว้ว่า การอ้างถึงเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากส่วนประกอบใน ตัวบทกับส่วนอื่นที่ถูกอ้างถึง ซึ่งจะต้องใช้การตีความจากบริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ

ลักษณะการอ้างถึงนี้จัดจำแนกไว้หลายลักษณะ เช่น

1. พอลทริจ (Paltridge, 2006: 90) แบ่งรูปแบบของการอ้างถึงไว้ดังนี้

1.1 การอ้างตาม (Anaphoric Reference) คือ การอ้างถึงโดยใช้คำหรือวลีซึ่งจะมีก่อน ที่จะเกิดตัวบทปัจจุบัน

1.2 การอ้างนำ (Cataphoric Reference) คือ การอ้างถึงโดยใช้คำหรือวลีซึ่งจะมีหลังที่จะ เกิดตัวบทปัจจุบัน

1.3 การอ้างนอกตัวบท (Exophoric Reference) คือ การอ้างถึงสิ่งที่อยู่นอกตัวบทอาจเป็น สถานการณ์บางอย่างที่ตัวบทอ้างถึง

1.4.การอ้างเชิงวัฒนธรรมเดียวกัน (Homophoric Reference) คือ การอ้างถึงสิ่งซึ่งต้อง อาศัยความรู้ทางวัฒนธรรมเดียวกัน นอกเหนือไปจากสิ่งที่ปรากฏอยู่ในตัวบท

1.5. การอ้างอิงเปรียบเทียบและการอ้างอิงเชื่อมบท (Comparative and Bridging Reference) คือการสันนิษฐานที่ไม่ได้ถูกเรียกเพราะสิ่งนั้นได้ถูกอ้างไปแล้ว แต่เป็นสิ่งซึ่งเปรียบกับสิ่งที่ถูกอ้างถึง และการอ้างถึงสิ่งซึ่งอนุมานจากตัวบทหรือสถานการณ์ที่ได้จากการสันนิษฐานแบบอ้อม ๆ

2. Chanawangsa (1986:45-48) แบ่งรูปแบบของการอ้างอิงถึงเป็น 3 แบบดังนี้

2.1 การอ้างอิงเชิงบุคคล (Pronominal Reference) เช่น บุรุษที่ 1-3 (เขา เรา ฯลฯ) คำเรียกญาติ (แม่ ป้า ฯลฯ) ชื่อของบุคคล (ชื่อจริงหรือชื่อเล่น) คำเรียกเพื่อน (เพื่อนหรือเพื่อนฝูง) คำเรียกอาชีพ (ครู หมอ หรือแม่ค้า) คำเรียกตำแหน่ง (หัวหน้า ผู้อำนวยการ กำนัน ฯลฯ)

2.2 การอ้างอิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) เป็นคำบ่งชี้สถานที่หรือเวลา เช่น นี่ นั่น โนน โนน ที่นี่ ที่นั่น ที่โน่น เป็นต้น

2.3 การอ้างอิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference) เป็นการอ้างสิ่งหนึ่งเพื่อเปรียบกับสิ่งอื่น แบ่งเป็นแบบทั่วไป (General) ได้แก่

2.3.1 ความเหมือนกัน (Identity) เช่น เหมือนกัน เช่นกัน เดียวกัน ความคล้ายกัน (Similarity) เช่น คล้ายกัน คล้ายคลึงกัน เช่นนี้ ขนาดนี้ แบบนี้ ทำนองนี้

2.3.2 ความแตกต่างกัน (Difference) เช่น อื่น คนละ

2.3.3 ความเฉพาะเจาะจง (Particular) เช่น กว่า อีก เท่า ขึ้น พอกัน พอ ๆ เท่ากัน

วรรณคดีเรื่องมัทนะพาธาพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นวรรณคดีที่มีความงดงามทางวรรณศิลป์ เป็นภาษาแห่งท่วงทำนองและดนตรี เพราะความงามในกวีนิพนธ์เกิดจากเสียงของคำที่ถูกจัดวางให้เกิดจังหวะลีลา สอดคล้อง และขัดกันเหมือนท่วงทำนองของดนตรี ดังที่คณะกรรมการวรรณคดีสโมสรได้ประกาศยกย่องให้มัทนะพาธาเป็นวรรณคดีชิ้นเอก เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พุทธศักราช 2467 และทูลเกล้าฯ ถวายประกาศนียบัตรแด่พระองค์ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พุทธศักราช 2467 ครั้งนั้นสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้ทรงลงพระนามรับรองในประกาศนียบัตร อีกทั้งวรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา กระทรวงศึกษาธิการได้นำมาใช้ในแบบเรียนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

จากความสำคัญของการใช้ “การอ้างอิง (Reference)” ในการแสดงความความสัมพันธ์ทางความหมายของคำหรือวลีในทางการสื่อสาร และผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาวรรณคดีไทยเรื่องมัทนะพาธาในเรื่องของการอ้างอิง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้คำอ้างอิง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยและทำให้เห็นถึงการใช้คำในบทประพันธ์ที่ในการอ้างอิงที่ทำให้เกิดความหลากหลายของคำในภาษาไทยที่กล่าวถึงตัวละครในวรรณคดีดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการใช้การอ้างถึงที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่อง มัทนะพาธา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ชั้นบททวนวรรณกรรม

1.1.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย

เนื่องจากมนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำเสนอความคิด ภาษาจึงเป็นกลไกหลักในกระบวนการประกอบสร้างทางสังคมเพราะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความหมายภายใต้รหัสที่ส่งถึงกัน (Kress, 1985) หากมีสิ่งกระทบต่อภาษาก็จะส่งผลกระทบต่อสังคมด้วย ภาษาและความคิดจึงมีความสัมพันธ์กัน ผู้ใช้ภาษาจึงเป็นผู้ควบคุมวาทกรรมในสังคม ทำให้เกิดชุดความรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (Fowler, 1985: 61) ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาการอ้างถึงที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่อง มัทนะพาธา ดังนี้

- 1) แนวคิดของ Fiske (1996: 191-216) เกี่ยวกับกระบวนการสร้างระบบสัญลักษณ์
- 2) แนวคิดของ Jakobson (1960: 62-94) แสดงถึงองค์ประกอบของการใช้ภาษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสัญลักษณ์ในการสื่อสาร
- 3) แนวคิดของ Chanawangsa (1986: 45-48) แบ่งเป็น 3 แบบ คือ การอ้างเชิงบุคคล (Pronominal Reference) การอ้างเชิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) และการอ้างเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference)

1.1.2 ศึกษาวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธา

1.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.1 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎี (ดังข้อ 1.1.1) รวมทั้งศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี เพื่อสร้างเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.2.2 ศึกษาวิธีการอ้างถึงในวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธา ได้แก่ การอ้างเชิงบุคคล (Pronominal Reference) การอ้างเชิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) และการอ้างเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference)

2. ขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูล

ผู้วิจัยอ่านเนื้อหาเรื่องมีทนะพาธา และบันทึกการใช้คำอ้างอิงตามแบบของ Chanawangsa (1986) ที่ใช้กับตัวละครในเรื่อง พร้อมทั้งนำข้อมูลไปจัดหมวดหมู่เพื่อการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษากลวิธีการอ้างอิงถึงในวรรณคดีไทยเรื่อง มีทนะพาธา ได้แก่ การอ้างเชิงบุคคล (Pronominal Reference) การอ้างเชิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) และการอ้างเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference)

4. การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ร่วมกับการสรุปด้วยการอธิบายอันเป็นการหาสาเหตุเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

การศึกษาการอ้างอิงที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่อง มีทนะพาธา โดยใช้ทฤษฎีการอ้างอิงแบบของ Chanawangsa (1986) ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. การอ้างเชิงบุคคล (Pronominal Reference) ได้แก่ คำสรรพนามบุรุษที่ 1, 2 และ 3 รวมถึงท่าที่ใช้แทนบุคคล อาทิ ชื่อของบุคคล อาชีพ ตำแหน่ง โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์การอ้างเชิงบุคคลรายตัวละคร

กาละทรรคิน. ราชา, อันพระภูบาล ก็เป็นผู้ผ่าน
พิภพและคัมภีร์ครอง;
ฉันทเอยจะองค์จะต้อง เกรงข้าผู้ครอง
เพียงเขตอรุณหงษ์ ?

จากบทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 58 บรรทัดที่ 19 – 22 ใช้คำอ้างเชิงบุคคลของท้าวชัยเสน คือ ราชา , พระภูบาล , พระองค์

มีทนะ. อ้าทูลกระหม่อมปิยะมหา สุระราชาสามี
 ข้าบาทบำเรอพระบเทศรี ละก็ยังมีเพียงพอ
 อยากมีกำลังพิริยะอีก พละไซ้จะได้อ้อ
 การอันบำเนอพระบเทต่อ บมิให้ระคายเคือง !

จากบทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 102 บรรทัดที่ 9 – 12 ใช้คำอ้างอิงบุคคลของท้าวชัยเสน คือ ทูลกระหม่อม , ราชะ ,สามี , ข้าบาท , พระบพทศรี

จันท์.	ประณตยกุลบาท	นรนาถะราชา
	หม่อมฉันสัดบัว-	ทะระบือสนั่นไป
	ถึงในนิเวศน์ว่า	พระนรินทะราชไชร์
	เสด็จอินไพร	พระสนุกสนานนัก ;

บทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 103 บรรทัดที่ 9 – 12 ใช้คำอ้างอิงบุคคลของท้าวชัยเสน คือ ยกุลบาท , ราชา , พระนรินทะราช

จากตัวอย่างการใช้คำอ้างอิงบุคคล (Pronominal Reference) ของท้าวชัยเสน จะเห็นได้ว่ามีการใช้คำอ้างอิงบุคคล ได้แก่คำว่า ข้า พระบาทา ราชะ พระภูบาลพระองค์ ทูลกระหม่อม ราชะ สามี ข้าบาท พระบพทศรี ยกุลบาท ราชา เป็นคำที่ใช้แทนท้าวชัยเสน กษัตริย์จันทรวงศ์ผู้ครองราชย์ในนครหัสตินาปุระ โดยมีกัลหะทรศิน มัทนา และจันท์ เป็นผู้กล่าวกับท้าวชัยเสน รวมถึงมีการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนตนเองกับพระมหากษัตริย์ ได้แก่คำว่า ข้าบาท หม่อมฉัน

สุเทษณ์.	เพราะฉะนั้นจะให้นาง	จตุสู่นแดนคน
	มะทะนาประสงค์ตน	จะกำเนิดรูใด ?

บทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 30 บรรทัดที่ 1-2 ใช้คำอ้างอิงบุคคลของนางมัทนา คือ นาง , มะทะนา , ตน

จากตัวอย่างการใช้คำอ้างอิงบุคคล (Pronominal Reference) ของนางมัทนา จะเห็นได้ว่ามีการใช้คำอ้างอิงบุคคล ได้แก่คำว่า หล่อน หม่อมฉัน นาง มะทะนา ตน ดิฉัน เป็นคำที่ใช้แทน มัทนา

ศุภางค์.	ยังมีสำนักองค์	วรพรหะโยคี
	ผู้ครองคณาชี	ปฏิบัติตะปาการ

บทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 50 บรรทัดที่ 11-12 ใช้คำอ้างอิงบุคคลของนางมัทนา คือ พรหะโยคี , ผู้ครองคณาชี

จากตัวอย่างการใช้คำอ้างอิงบุคคล (Pronominal Reference) ของกัลหะทรศิน จะเห็นได้ว่ามีการใช้คำอ้างอิงบุคคล ได้แก่คำว่า เรา พรหะโยคี ผู้ครองคณาชี อันอาตะมะ พระนักรธรรม์

2. การอ้างอิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) การใช้คำชี้เฉพาะ เช่น นี้ นี้ นั้น นั้น โนน โนน นำมาใช้ประกอบเพื่อกล่าวถึงสิ่งที่อ้างอิงถึงมาก่อน

จิตรระรถ. มีนามว่ามายาวิน;

ผู้ที่มีความรู้ซึน เริงชาญโยคิน

บทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 12 บรรทัดที่ 14 –15 ใช้คำอ้างอิงบ่งชี้ที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่อง มัทนะพาธา คือ มายาวิน , ผู้

สุเทษณ์. พี่นี้รักเจ้า และจะเฝ้าประคอง

คู่ชิตสนธิธน้อง ปมิให้ระคางระคาย

บทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 25 บรรทัดที่ 2 – 3 ใช้คำอ้างอิงบ่งชี้ที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่อง มัทนะพาธา คือ พี่

จากตัวอย่างการใช้คำอ้างอิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) จะเห็นได้ว่ามีการใช้คำอ้างอิงบ่งชี้ ได้แก่คำว่า ผู้ เป็นคำอ้างอิงบ่งชี้มายาวิน คำว่า พี่ เป็นคำอ้างอิงบ่งชี้สุเทษณ์ และคำว่า นาง เป็นคำอ้างอิงบ่งชี้นางมัทนา

3. การอ้างอิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference) เป็นการอ้างสิ่งหนึ่งเพื่อเปรียบกับสิ่งอื่น แบ่งเป็นแบบทั่วไป (General) ได้แก่ ความเหมือนกัน (Identity) ความคล้าย (Similarity) ความแตกต่าง (Difference) และแบบเฉพาะเจาะจง (Particular)

สุเทษณ์. รักจริงมิจริงฤไฉน อรไทยบ่แจ้งการ

มัทนา. รักจริงมิจริงก็สุระชาญ ชยะโปรดสถานใด

บทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 21 บรรทัดที่ 7-8 ใช้อ้างอิงเปรียบเทียบของนางมัทนา คือ อรไทย

ศุภางค์. อำท่านอย่าเข้าใจ ว่าจะผิดณบัดนี้

ข้าเองไม่หวังที่ จะประโลมสุดาสวรรค์

บทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 53 บรรทัดที่ 18-19 ใช้อ้างอิงเปรียบเทียบของนางมัทนา คือ สุดาสวรรค์

มัทนา. อ้าองค์พระผู้สุระวิศิษณ์, พระจะผิดสฐานใด ?

หม่อมฉันลัทธาเพราะปมิได้ อุณวัตน์พระบัณฑูร

บทประพันธ์ดังกล่าว ปรากฏหน้า 27 บรรทัดที่ 7-8 ใช้อ้างอิงเปรียบเทียบของสุเทษณ์ คือ พระผู้สุระวิศิษณ์

สรุป

จากการศึกษาการอ้างอิงที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่อง มัทนะพาธา โดยใช้แนวคิดการอ้างอิงแบบของ Chanawangsa (1986) มีลักษณะดังนี้

1. การอ้างอิงในรูปแบบเชิงบุคคล (Pronominal Reference) พบว่าผู้ประพันธ์นิยมใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 2 และ 3 การเลือกชื่อของตัวละคร รวมถึงมีการเลือกใช้คำอ้างอิงในรูปแบบเชิงบุคคลตามเพศ ฐานะ ยศ ตำแหน่ง ของตัวละคร รวมถึงบริบทของเนื้อเรื่องในการใช้คำ เช่น ท้าวชัยเสน มีการใช้คำอ้างอิงรูปแบบเชิงบุคคล ข้า พระบาทา ราชะ พระภูบาลพระองค์ ทูลกระหม่อม ราชะ สามี ข้าบาท พระบทะศรี ยุคลบาท ราชา เป็นต้น

2. การอ้างอิงเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Reference) ด้วยความมดงามทางวรรณศิลป์จากเรื่องมัทนะพาธาทำให้มี การอ้างอิงเชิงเปรียบเทียบ เพื่อทำให้เกิดภาพพจน์และสรรพนามคติในการแต่งคำประพันธ์ โดยการใช้การอ้างอิงเชิงเปรียบเทียบพบว่าผู้ประพันธ์จะใช้วิธีการเปรียบเทียบตามบริบทของตัวละครว่ามียศ ตำแหน่ง หรือฐานะประมาณใดในการเลือกสรรคำมาเปรียบเทียบรวมถึงอารมณ์ของตัวละครจะส่ง อาทิ มัทนา เป็นตัวละครผู้หญิงที่มีความบุรุษทั้งสุเทษณ์และท้าวชัยเสนมาตกหลุมรัก ทำให้ผู้ประพันธ์มีการเลือกสรรคำมาเปรียบเทียบแทนมัทนา อาทิ อรไทย นงรัตน์ อรเอกองค์ไโร เจ้าลำเภาพักตร์ ซึ่งล้วนเป็นความหมายที่แสดงถึงความรักและความอ่อนหวานของนางมัทนาที่บุรุษที่มีความรักต่อนางได้เปรียบด้วยคำดังกล่าว แต่ยังคงให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจคำอ้างอิงเชิงเปรียบเทียบได้ว่าหมายถึงใคร

3. การอ้างอิงเชิงบ่งชี้ (Demonstrative Reference) จากเรื่องมัทนะพาธาคำที่ปรากฏการอ้างอิงเชิงบ่งชี้พบว่ามีจำนวนน้อย ได้แก่คำว่า ผู้นี้ พี่นี้ และนางนี้ โดยการอ้างอิงบ่งชี้จะปรากฏหลังคำอ้างอิงบุคคล

บรรณานุกรม

- ชนกพร อังคศิริวิริยะ. (2559.) การอ้างอิงที่ปรากฏในหนังสือหลักการพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 24(44).
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2503). *พระราชวินิจฉัยละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนะพาธา*. คณะกรรมการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.,]
- Chanawangsa, W. (1986). **Cohesion in Thai**. Ph.D. dissertation. Washington, DC: Georgetown University.
- Angsuviriya. C. (2016). Referencing in King Rama VI's Book of Governing Principles. *Academic Journal of Humanities and Social Sciences Burapha University*. 24(44).
- Fiske, J. (1996). **Media Matters: Race and Gender in U.S. Politics**. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Fowler, R. (1991). **Language in the News**. London: Routledge.
- Halliday, M.A.K. and Hasan, R. (1976). **Cohesion in English**. London: Longman.
- Jakobson, R. (1960). "Linguistics and Poetics: Closing Statement". **Style in Language**. Cambridge, M.A.: MIT Press.
- King Rama VI. (1983). **Madanabadha**. Bangkok: Board of Directors of the King Rama VI Foundation. (In Thai).
- Kress, G. (1985) "Ideological Structures in Discourse". In Van Dijk, T. (ed.) (1985) **Handbook of Discourse Analysis, Vol. 4: Discourse Analysis in Society**. London: Academic Press, (pp. 27-42).
- Olshstein, E. and Murcia, M. (2004). **Discourse and Context in Language Teaching: A Guide for Language Teachers**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Paltridge, B. (2006). **Discourse Analysis: An Introduction**. 2nd Edition. Sydney: Continuum.
- Sriyaphai, W. (2013). **Thai linguistics**. Nonthaburi: Sammachanya.